

Könyvismertetés

Lukács-Somos Júlia¹

Vermeki Boglárka & Kaşıkçı Katalin (2025). *Magyar felfedező 1. Magyar nyelvkönyv 10–14 éves gyerekeknek. A Modellalapú Nyelvoktatás Intézete*, ISBN 987-615-02-3893-7, pp. 199

Hazánkban folyamatosan nő a külföldi háttérű gyermekek száma a köznevelésben: az Oktatási Hivatal statisztikái szerint a 2024/25-ös tanévben több, mint háromezer gyerek járt óvodába, és közel tízezer tanuló járt általános iskolába (Alter et al., 2025). Szükség van a különböző korosztályok számára készült, modern, magyartanulást segítő tananyagokra. A magyar mint idegen nyelv tanárok közössége és a magyarul tanuló külföldiek hiánypótló munkával lettek gazdagabbak, hiszen 2025-ben megjelent a *Magyar felfedező* című nyelvkönyv Vermeki Boglárka és Kaşıkçı Katalin tollából.

A *Magyar felfedező* a 11–14 éves korosztály számára készült, akik a magyart idegen nyelvként vagy származásnyelvként tanulják itthon, illetve külföldön. A nyelvkönyv újdonságot jelent a szakmában és a tankönyvpiacra, hiszen a magyarul tanuló külföldi iskolás gyerekek számára viszonylag kevés tananyag áll rendelkezésre. Bevett gyakorlat, hogy az általános iskolák felső tagozatán általános tankönyveket alkalmaztak a magyar mint idegen nyelv tanárok (Schmidt & Nagyházi, 2020), hiszen a legismertebb gyerekeknek szóló kurzuskönyv, a *Kiliki a Földön* (Varga et al., 2007) koncepcióját tekintve inkább alsó tagozatos tanulók számára lehet motiváló. Emellett az utóbbi időben megjelentek további kiadványok, amelyek a külföldi gyerekekkel foglalkozók munkáját segítik, például a 2018-ban napvilágot látott *Zahra és Zia az Eperfa Iskolában* (Lukács-Somos et al., 2018) című tananyagcsomag első része.

A *Magyar felfedező* szerzői előszava részletesen tárgyalja a tankönyv célcsoportjának jellemzőit. A tankönyv felső tagozatos diákoknak szól, akik számára továbbra is fontos a játékos szemlélet és az élményszerűség, ugyanakkor már más témák, szituációk iránt érdeklődnek, mint fiatalabb társaik. Gondolkodásuk összetettebb, képesek elvontabb tartalmak befogadására, figyelmük hosszabb ideig fenntartható, komplexebb tanulási stratégiákkal rendelkeznek. A *Magyar felfedező* témái hasonlóak más, általános magyar

¹ Orchidea Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium (magyar mint idegen nyelv tanár), ELTE BTK Nyelvi Közvetítés Intézete, Magyar mint Idegen Nyelv Tanszék (óraadó); somos.julia@ohebs.hu;

mint idegen nyelv tankönyvek témáihoz (pl. ismerkedés, család, étkezés), ugyanakkor megjelennek kifejezetten ezt a korosztályt motiváló altémák is (pl. állatok, saját szoba, edzés vagy klub, táborok).

A szerzői előszóból az is kiderül, hogy a könyv projekt- és feladatalapú nyelvtanítási módszertanra épül. A feladatközpontú nyelvtanítás (*task-based learning*) szemléletének kulcsfogalma a feladat: egy jelentésre összpontosító, kommunikatív kimenettel rendelkező egység, amely valamilyen hiányra épül (pl. információ, vélemény stb.) Ezt a hiányt kell kitölteniük a tanulóknak különböző nyelvi és nem-nyelvi források segítségével (Ellis et al., 2020; Vermekei, 2020). A *Magyar felfedező* minden fejezetében megjelennek feladatok: például jelentkezési lap kitöltése egy horgászklubba vagy egy piknikkosár tartalmának megtervezése.

A projektalapú nyelvtanítás (*project-based learning*) középpontjában a tanuló áll, aki a saját nyelvtanulási folyamatáért felelős, a pedagógus pedig támogató szerepben lép fel. A diákok motiváló, kihívást jelentő feladatokon dolgoznak közösen, fejlesztve ezzel együttműködési, problémamegoldó kompetenciáikat és kreativitásukat. A *Magyar felfedező* minden fejezetének egyik fontos célja egy projekt kidolgozása: például egy ételautomata megtervezése, vlog készítése egy közösen eltöltött napról vagy éppen reklámvideó forgatása egy állatkert számára.

A tankönyv tematikus felépítésű, szerkezete egységes. A vizuálisan is jól strukturált tartalomjegyzék bemutatja, hogy a tíz, tematikusan felépített fejezet hét részből áll, amelyek a következő címeket kapták: *Alfejezetek*, *Iskolai szókincs*, *Szemelvények a magyar kultúrából*, *Projekt*, *Nyelvtani összefoglaló*, *Gyakorló feladatok* és *Hasznos kifejezések*. Külön oldalon található az ikonokkal ábrázolt tankönyvi instrukciók, és további olyan hasznos kifejezések, amelyek a tanár-diák kommunikációt segítik.

Minden fejezet egy témabevezető, ráhangoló oldallal kezdődik. Ezután öt alfejezeten keresztül ismerkednek meg a tanulók a témához tartozó szövegtípusokkal, szókinccsel és nyelvtani szerkezetekkel, különböző készségeket fejlesztő feladatok segítségével gyakorolnak, szövegeket olvasnak és hallgatnak. A negyedik fejezet (*A szobám*) első alfejezetének szövegéből például megismerhetjük Panni szobáját, aki egy Room Tour segítségével mutatja be a személyes tárgyait. Ezután a saját és mások szobájának leírására kerül a hangsúly. Fontos szerepet játszik a fejezetben a beszédképesség-fejlesztés véleményalkotással egybekötve.

Az alfejezeteket követi az iskolai szókincs fejlesztését szolgáló rész. Ehhez a témához a digitális kultúra tantárgy kapcsolódik: számítógéppel, technológiával kapcsolatos szavakkal ismerkedhet meg a diák. A negyedik fejezetben szerepel magyar kulturális tartalomként az órarend: az általános iskolai tantárgyak neve és egy magyar diák órarendjének megismerése. A tanulási folyamatot lezáró projekt feladata egy álomszoba tervezése: a tanulóknak le kell rajzolniuk vagy mesterséges intelligencia segítségével el kell készíttetniük az álomszobájukat, majd be kell mutatniuk csoporttársaiknak. A nyelvta-

ni összefoglaló után a gyakorló feladatok következnek, amelyek főként a szókincs megszilárdítását célozzák, végül pedig azokat a hasznos kifejezéseket ismételtetik át a diákok, amelyek a fejezet dialógusaiban megjelentek.

A szerzői előszóból megtudhatjuk, hogy a készítés során a szerzők a Korpusznyelvészeti és Szakmódszertani Munkacsoport Gyermeknyelvi Spontánbeszéd-korpuszának anyagait és gyerekek fogalmazásait is alapul vették, ami újdonságot jelent az eddigi megjelent magyar mint idegen nyelv tananyagok körében. A tankönyv felépítésén, szövegein, feladatain látszik, hogy az élő, valós nyelvhasználati minták közvetítése a munka kiindulópontja, ami ténylegesen felkészíti a diákokat az autentikus nyelvi produkcióra, emellett fenntartja az érdeklődést a tanulási folyamat során.

A tankönyvi feladatok jellege és típusainak aránya azt sugallja, hogy azok elsődleges célja a szókincsfejlesztés. Ezzel párhuzamosan a kommunikációs célok megvalósítását nyelvileg egyenlő mértékben szolgáló nyelvtani szerkezetek bemutatása és azok készségi szintű begyakorlása némileg háttérbe szorul. Bár egyes szerkezeteket elég lehet formulaszerűen (Dóla, 2006), adott lexikai egységként bemutatni, hiszen a fiatalabb korosztály gyorsan és hatékonyan sajátítja el azokat, a tankönyvet az ilyen típusú feldolgozás túlsúlya jellemzi, kevesebb teret engedve annak, hogy a diákok a tanulás folyamatában, részleteiben is felfedezzék a magyar nyelv grammatikáját és produktívan, új helyzetekben használják a tanult szerkezeteket. Úgy gondolom, hogy megjelennek a könyvben olyan feladatok, amelyek sikeres teljesítéséhez mélyebb nyelvi alapozásra lenne szükség (például egy személy és családjának bemutatása a 3. fejezetben, vagy érdeklődés az órarendi órák iránt a hét napjaihoz illeszkedő időhatározóragok ismerete nélkül a 4. fejezetben).

A *Magyar felfedező* nyelvi tartalma a KER A1–B1 nyelvi szintjéhez igazodik, így alkalmas nyelvileg heterogén csoportok tanítására is: a legtöbb szöveg, pragmatikai információ vagy feladat a lineáris haladást segíti, ugyanakkor az iskolai szókincs vagy éppen egy projektfeladat magasabb nyelvi szint birtoklását feltételezi. Ez a magyar közoktatásban tanítók számára hasznos segítség lehet, hiszen az iskolákban nem egységes a külföldi tanulók magyar nyelv-tudása, sokszor problémát jelent a szintek szerinti csoportokba sorolás különböző okok miatt (szervezési nehézségek, szakemberhiány, nyelvi integráció problematikája). A nyelvileg vegyes csoportokban szükség van differenciálásra, amelynek megkönnyítésében segítséget nyújt a tankönyv és a hozzá tartozó kiegészítő anyagok teljessége.

A papíralapú kiadványhoz kapcsolódó kiegészítő tartalmak két weboldalon érhetők el. A www.magyarfelfedezo.hu digitális, interaktív gyakorlatokat kínál a tanárok és a diákok számára az órai munkához, a differenciáláshoz, illetve tantermen kívüli gyakorláshoz. A <https://mnyi.eu/oktatasi-anyagok/tananyagok-gyerekeknek> oldalon emellett számos ingyenes, nyomtatható kiegészítő anyag áll a magyar mint idegen nyelv tanárok rendelkezésére: munkalapok minden fejezethez, a tankönyvben szereplő instrukciók magyarul és angolul, megoldókulcs, szerkeszthető tanmenet és a mérleg, amely a diákok

számára egy önreflexiók kérdőív saját tanulási folyamatokkal kapcsolatban. Itt találjuk továbbá a tartalomjegyzéket, az előszót, egy mintafejezetet és a tankönyvhöz tartozó hangfelvételeket.

A *Magyar felfedező* modern szemléletével és színes megjelenésével, a célzott korosztály számára motiváló témáival, feladataival, projektjeivel, számos, ingyenesen elérhető kiegészítő anyagával hiánypótló segítséget nyújt az általános iskolák felső tagozatán, illetve a középiskolákban tanító magyar mint idegen nyelv szakos tanárok és tanulók számára.

Irodalom

- Alter, E., Ignác, J. & Dr. Kajdi A. (2025). *Társadalmi kisebbségek inklúziója az oktatásban*. Egyetemi jegyzet. <https://hatter.hu/sites/default/files/dokumentum/kiadvany/tarsadalmi-kisebbségek-inkluzioja-az-oktatásban-jegyzet-1.pdf> (2026.01.21.)
- Dóla, M. (2006). Formulaszerű nyelvhasználat és következményei a magyar mint idegen nyelv oktatásában. *Hungarológiai Évkönyv*, 7, 20–32. https://epa.oszk.hu/02200/02287/00007/pdf/Hungarologiai_Evkönyv_07_020-032.pdf (2026.01.21.)
- Ellis, R., Skehan, P., Li, S., Shintani, N. & Lambert, C. (2020). *Task-Based Language Teaching – Theory and Practice*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108643689>
- Közös *Európai Referenciakeret: nyelvtanulás, nyelvtanítás, értékelés* (2002). Az Európa Tanács Közoktatási Bizottsága. A Közoktatási Bizottság Élő Nyelvek Osztálya. Strasbourg. Kiadja az OM megbízásából a Pedagógustovábbképzési és Módszertani információs Központ Kht. https://nyak.oh.gov.hu/nyat/doc/ker_2002.asp (2026.01.21.)
- Lukács-Somos, J., Ottucsák, M. & Székely, O. (2018). *Zahra és Zia az Eperfa Iskolában*. Jezsuita Menekültszolgálat. https://jmsz.hu/zahraesia/zahra_es_zia_munkafuzet.pdf (2026.01.21.)
- Schmidt, I., & Nagyházi, B. (2020). *Magyarnyelv-tanítás gyermekeknek*. Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó. <https://doi.org/10.56037/978-963-414-632-2>
- Varga, Cs., Gróf, A., Szende, V. & Vidéki, E. (2007). *Kiliki a Földön 1. Magyar nyelvkönyv gyerekeknek*. Akadémiai Kiadó.
- Vermeki, B. (2020). A feladatközpontú nyelvtanítás (Task-Based Language Teaching, TBLT) alkalmazása a magyar mint idegen nyelv órákon. *THL2 A magyar nyelv és kultúra tanításának szakfolyóirata*, 1 (2), 51–62. https://epa.oszk.hu/01400/01467/00018/pdf/EPA01467_thl2_2020_01-02_051-062.pdf (2026.01.21.)